

MAANTIETO

Oppiaineen tehtävä

Maantiedon opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden maailmankuvan rakentumista.

Oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä ja koko maailmassa sekä autetaan oppilaita sijoittamaan uutiset maailman tapahtumista maailman kartalle ja ymmärtämään luonnon ja ihmisen vuorovaikutusta maapallolla.

Maantieto on eri tiedonaloja integroiva oppiaine, jossa tutkitaan maapalloa ja sen alueita, luontoa, ihmisen toimintaa sekä erilaisia kulttuureita. Maantiedon opetuksessa otetaan huomioon luonnontieteiden, ihmistieteiden ja yhteiskuntatieteiden näkökulmia. Näin oppilaille rakennetaan eheää kokonaiskuvaa monimuotoisesta maailmasta ja sen toiminnasta.

Maantiedon opetuksessa käsitellään luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutusta ja sen yhteyttä ympäristön tilaan sekä luodaan perustaa ymmärtää erilaisia alueellisia näkökulmia ja ristiriitoja maapallolla. Maantieteellisten syy- ja seuraussuhteiden sekä ympäristönmuutosten ymmärtäminen ja analysointi kehittävät ajattelun taitoja ja auttavat oppilasta toimimaan vastuullisesti omassa arjessa.

Maantiedon opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden oma elämämaailma pääkaupunkiseudulla. Opetus tarjoaa toiminnallisia kokemuksia erilaisissa oppimisympäristöissä, joissa oppilaat tekevät havaintoja ja tutkimuksia. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa ja sosiaalista mediaa. Ajankohtaisten asioiden seuraaminen, kuvien, karttojen ja kaavioiden monipuolinen käyttö sekä oppilaiden erilaisen taustojen, eriyttämisen, kielitietoisuuden ja teknologian käyttö edistävät myös oppilaiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa oppimisessa.

Maantiedon opetuksessa vahvistetaan oppilaiden valmiuksia kestävästä kehitystä edistävään toimintatapaan. Opetus harjaannuttaa oppilaiden osallistumis- ja vaikuttamistaitoja ja antaa oppilaille keinoja aktiiviseen kansalaisuuteen ja kestävästä tulevaisuuden rakentamiseen.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Maantiedon opiskelussa keskeistä on muuttuvan maailman havainnointi ja ymmärtäminen. Maantiedon opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on käyttää monipuolisia oppimisympäristöjä sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Maastotyöskentely, kenttäretket luonnossa ja rakennetussa ympäristössä sekä sähköisten oppimisympäristöjen ja paikkatiedon käyttö ovat olennainen osa maantiedon opetusta.

Pelillisuus ja paikkatietosovellukset lisäävät oppilaiden kiinnostusta oppimiseen, parantavat oppimista ja sen motivaatiota. Oppimisessa voidaan hyödyntää myös oppilaiden omia tietoteknisiä laitteita. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee maantieteellisen ajattelun sekä ongelmanratkaisu- ja tutkimustaitojen kehittymistä sekä edistää yhdessä oppimista ja yhteisöllistä ja vuorovaikutteista työskentelyä.

Opetuksessa seurataan ajankohtaisia tapahtumia ja ilmiöitä lähiympäristössä ja muualla maailmassa. Työtapoja valittaessa otetaan huomioon oppilaiden elämämaailma, kansainvälisyys ja yhteistyö koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opetuksessa annetaan aikaa oppilaiden oman ajattelun kehittymiselle, luovuudelle ja toiminnalle.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Maantiedossa on paljon vaikeita käsitteitä, joita tulisi avata oppilaille monipuolisin menetelmin. Käsitteiden avaaminen konkretian, kaavioiden ja kuvien kautta sekä monikanavaisuus auttavat kaikkia oppijoita. Tunneilla ja kotitehtäviksi voidaan antaa erilaisia tehtäviä oppilaan oman taitotason mukaisesti.

Maantiedon opetuksessa eriyttämisessä on keskeistä huomioida hahmottamisvaikeudet ja tukea niitä esimerkiksi selkeillä karttatehtävillä, maastotyöskentelyllä, peleillä ja sillä, että edetään paikallisesta tarkastelusta globaaliin tarkasteluun. Materiaalin valinnassa kiinnitetään huomiota selkokieliseen tekstiin ja kuvien ja karttojen selkeyteen. Tämä auttaa myös suomen kielen opintojen alussa olevia oppilaita.

Lisäksi asiat voidaan opettaa monipuolisten esimerkkien avulla hyödyntäen oppilaiden omaa kokemus- ja kulttuuritaustaa. Tämä auttaa myös suomen kielen opintojen alussa olevia oppilaita. Monelle oppilaalle saattaa myös olla hyödyksi käyttää rinnakkain omalla äidinkielellään olevaa sanastoa, selityksiä sekä havainnollistavia kuvia ja materiaalia myös TVT:tä hyödyntäen.

Oppilaan oppimisen arviointi

Maantiedon opintojen alussa oppilaalle tehdään selväksi tavoitteet, sisältö ja arviointi. Oppilaat osallistetaan alusta asti arvioinnin suunnitteluun ja toteutukseen. Arvioinnin tulee muodostua koko prosessista ja monipuolisesta näytöstä. Prosessiarvioinnin lisäksi arvioinnissa käytetään itsearviointia sekä mahdollisuuksien mukaan vertaisarviointia.

Arviointi perustuu monipuolisten tuotosten lisäksi työskentelyn havainnointiin.

Opiskeluprosessin aikana arvioidaan mm. kysymysten muodostamista, aiheen rajaamista, tiedon hakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuunsaattamista. Arviointi dokumentoidaan niin, että oppilaan ja huoltajan on helppo seurata oppilaan arvosanan kehittymistä opintojen aikana. Näin arvioinnista tulee läpinäkyvää ja oikeudenmukaista.

Maantiedon arvioinnissa painotetaan myös oppimaan oppimista, tutkimustaitoja sekä karttojen, diagrammien ja kuvien laatimista ja tulkintaa. Oppilaan täytyy saada osoittaa osaamisensa monella eri tavalla, mikä osaltaan tukee myös erilaisia oppijoita. Arviointi kohdistuu sekä oppilaiden tiedolliseen osaamiseen, että maantiedon taitoihin kuten geometriataitoihin ja tiedon kriittiseen arviointitaitoon. Lisäksi arvioidaan taitoa käyttää maantiedolle ominaista välineistöä sekä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona maantiedon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut maantiedon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso maantiedon valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Maantiedossa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu koulun opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Ilmiöoppiminen maantiedossa

Maantiedon oppiaineen luonne on monitieteellinen, jolloin yhteistyötä useiden oppiaineiden kuten biologian, äidinkielen, historian ja vieraiden kielten kanssa on helppoa tehdä.

Luokittaiset oppisisällöt on jaettu kokonaisuuksiksi, joissa on mahdollista hyödyntää ilmiötarkastelua monipuolisin oppimismenetelmin. Näin oppilas oppii erilaisia tapoja ajatella, toimia ja tarkastella maailmaa sekä löytämään syy-yhteyksiä ja merkityksiä tutkittavista ilmiöistä.

Laaja-alainen osaaminen:

L1 – Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Tutustutaan maantietoon oppiaineena ja siihen, miten maantietoa opiskellaan.

L2 – Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Harjoitellaan omien mielipiteiden esittämistä ja perustelua. Vahvistetaan alueellista, suomalaista ja monikulttuurista identiteettiä.

L3 – Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Vahvistetaan suhdetta lähiympäristöön ja kehitetään maailmankuvaa paikallisesta identiteetistä lähtien.

Kiinnitetään huomiota turvalliseen ja itsenäiseen liikkumiseen kaupunkiympäristössä.

L4 – Monilukutaito

Harjoitellaan ajankohtaisten asioiden seuraamista ja niiden sijoittamista kartalle.

Tulkitaan ja piirretään erilaisia kartoja, kuvia ja diagrammeja.

L5 – Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Ohjataan kriittiseen tiedon hankintaan ja harjoitellaan esitysten ja tekstien tuottamista.

Tutustutaan paikkatieto-ohjelmien käyttöön.

L6 – Työelämätaidot ja yrittäjäyys

Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa sekä toimimaan järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti.

Harjoitellaan ottamaan vastuuta prosessin loppuunsaattamisesta.

Opitaan liikkumaan lähiympäristössä paikkatietojärjestelmiä hyödyntäen.

L7 – Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Vahvistetaan luontosuhteen kehittymistä maastokäyntien avulla ja harjoitellaan keinoja ja taitoja, joilla voi vaikuttaa omaan lähiympäristöön.

Sisältöjen kuvaus

S1 – Maapallon karttakuva ja alueet

Ilmansuunnat, mittakaava, koordinaatisto, tärkeimmät paikannimistöt, paikkatieto ja karttasovellusten käyttö

S2 – Ajankohtainen muuttuva maailma

Käydään läpi ajankohtaisia uutisia ja sijoitetaan ne kartalle (geomedia).

S3 – Elämän perusedellytykset maapallolla

Vuodenajat ja sää. Suomen ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeet, ilmastodiagrammin tekeminen.

S4 – Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt

Opiskellaan jääkautta muun muassa mallintamalla sitä lumen, jään ja eri maalajien avulla. Tutustutaan kivilajien syntyyn ja aineiden geologiseen kiertoon.

S5 – Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

Harjoitellaan kulttuurimaantieteellisen paikkatutkimuksen tekemistä, tehdään ja tulkitaan väestöpyramideja.

S6 – Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Suosittelaa käsittelemään biologian ympäristökurssilla.

Sisältöjen painottaminen eri vuosiluokilla

Seitsemännen luokan aikana käsitellään pääsääntöisesti maantiedon yleisiä ilmiöitä koko maailman laajuisesti. Kulttuurimaantiedon osuus kasvaa seitsemännen luokan jälkeen ja painopiste siirtyy pienempiin alueisiin kuten Eurooppaan ja Suomeen sekä omaan paikallisalueeseen.

Tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Sisällöt
T1 tavoitteena on tukea oppilaan jäsentyneen karttakuvan rakentumista maapallosta.	L1, L4, L5	S1 - S6
T2 tavoitteena on ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla.	L4, L5	S1 - S4, S6
T3 tavoitteena on ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureita, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla.	L2, L4	S1 - S6
T4 tavoitteena on kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävä käytön merkitys.	L7	S1 - S6
T5 tavoitteena on ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä.	L1	S1 - S6
T6 tavoitteena on ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä.	L4, L5	S1 - S6
T7 tavoitteena on ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä.	L5, L6	S1 - S6
T8 tavoitteena on ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja	L1	S1 - S6
T9 tavoitteena on harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa.	L4	S1 - S6
T10 tavoitteena on tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa.	L2	S1 - S6
T11 tavoitteena on ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja.	L7	S1 - S6
T12 tavoitteena on tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi.	L7	S1 - S6
T13 tavoitteena on ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa.	L3, L7	S1 - S6

Maantiedon päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisällöt	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
T1 tukea oppilaan jäsentyneen karttakuvan rakentumista maapallosta	S1-S6	Maapallon karttakuvan hahmottaminen ja keskeisen paikannimistön tunteminen	Oppilas hahmottaa maapallon karttakuvan peruspiirteet sekä tietää keskeisten kohteiden sijainnin ja nimistön.
T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla	S1-S4, S6	Luonnonmaantieteellisten ilmiöiden hahmottaminen	Oppilas osaa selittää esimerkkien avulla Maan planetaarisuuden, vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelun sekä hahmottaa maapallon kehät ja vyöhykkeisyyden. Oppilas osaa tunnistaa ja kuvailla luonnonmaisemia Suomessa ja maapallolla sekä osaa tuoda esille joitakin niiden syntyyn vaikuttaneita tekijöitä.
T3 ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureja, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla	S1-S6	Ihmismaantieteellisten ilmiöiden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata ihmisten elämän ja kulttuurien piirteiden sekä kulttuurimaisemien vaihtelua Suomessa ja muualla maailmassa.
T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävä käytön merkitys	S1-S6	Luonnon ja ihmisen toiminnan välisen vuorovaikutuksen ymmärtäminen sekä luonnonvarojen kestävä käyttö	Oppilas osaa kuvata, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisten elämään ja elinkeinoihin sekä millaisia vaikutuksia ihmisen toiminnalla on luonnonympäristön tilaan Suomessa ja eri puolilla maapalloa. Oppilas osaa kertoa, miksi luonnonvarojen kestävä käyttö on tärkeää.
T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä	S1-S6	Maantieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa selittää, että maantiedossa tutkitaan alueita ja alueiden välisiä eroja sekä hahmottaa kartoilta eri aluetasot: oma lähiympäristö, kunta, Suomi, Eurooppa ja koko maailma. Oppilas osaa esittää maantieteellisiä kysymyksiä ja pohtia vastauksia niihin.
T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä	S1-S6	Tilatajun kehittyminen	Oppilas osaa mitata sekä jana- että suhdelukummittakaavan avulla etäisyyksiä kartalla, suunnata kartan todellisuuden
			mukaisesti ja liikkua maastossa kartan avulla.

T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomekiataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä	S1-S6	Geomekiataidot	Oppilas osaa käyttää kuvia, karttoja, karttapalveluja sekä muuta geomekiata maantiedon sisältöjen opiskelussa sekä arkielämässä. Oppilas osaa laatia yksinkertaisia karttoja, diagrammeja sekä muita maantieteellisiä malleja.
T8 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja	S1-S6	Tutkimustaidot	Oppilas osaa toteuttaa pienimuotoisen maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas osaa havainnollistaa tutkimustuloksia geomekiatan avulla sekä esittää tutkimustulokset suullisesti.
T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa	S1-S6	Ympäristölukutaito ja ympäristön muutosten arvioiminen	Oppilas osaa havainnoida lähiympäristön muutoksia, osaa antaa esimerkkejä Suomessa ja muualla maailmassa tapahtuvista ympäristön muutoksista ja osaa nimetä keskeisiä muutoksia aiheuttavia tekijöitä. Oppilas osaa tuoda esille maantieteellisiin ilmiöihin liittyvää ajankohtaista uutisointia ja osaa selittää tapahtumien taustoja.
T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätöytäitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa	S1-S6	Ryhmässä työskentelyn ja argumentoinnin taidot	Oppilas osaa toimia ryhmän jäsenenä ja arvioida omaa toimintaansa ryhmässä. Oppilas osaa esittää mielipiteitä maantieteellisistä asioista sekä kuunnella ja suhtautua rakentavasti erilaisiin näkemyksiin.
T11 ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja	S1-S6	Osallistumisen ja vaikuttamisen taidot	Oppilas toimii projektissa, jossa yhdessä muiden kanssa vaikutetaan lähiympäristön viihtyisyyden parantamiseen tai ympäristön monimuotoisuuden säilyttämiseen. Oppilas ymmärtää ja osaa kuvata globaalin vastuun merkitystä omassa toiminnassaan.
T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi	S1-S6	Kestävän kehityksen edistäminen	Oppilas osaa kertoa, miten toimitaan vastuullisesti koulussa ja koulun ulkopuolella. Oppilas osaa ottaa kantaa kestävään kehityksen kysymyksiin ja osaa antaa esimerkkejä, miten toimitaan kestävään elämäntavan mukaisesti.

T13 ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta ja kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa	S1-S6	Alueellisen identiteetin sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuuden tunnistaminen	Oppilas osaa luonnehtia omaan alueelliseen identiteettiinsä vaikuttavia tekijöitä sekä osaa kuvata lähiympäristön ja sen monimuotoisuuden merkitystä. Oppilas osaa kuvata kulttuurien ja ihmisten moninaisuuden merkitystä sekä osaa tarkastella yhteiskunnan ilmiöitä ihmisoikeuksien näkökulmasta.
--	-------	--	--